

2007

PSYCHOLOGY - I (Optional)

100222

मानसशास्त्र - I (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.—

P.T.O.

1. Answer the following questions : (*any four*)

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the biological thinking approach in Psychology. 10
मानसशास्त्रातील जीवशास्त्रीय विचार प्रणालीचे महत्त्व सांगा.
- (b) What is the apparent conditioning ? Explain the characteristics of apparent conditioning. 10
साधक अभिसंधान म्हणजे काय ? साधक अभिसंधानाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (c) Explain the methods of attitude. 10
अभिवृत्तीच्या मापनपद्धती सांगा.
- (d) Explain the methods of meditation technics for stress management. 10
ताणतणावाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी ध्यानाची तंत्रे/पद्धती स्पष्ट करा.
- (e) Explain the applied application of the hypnotism. 10
संमोहनाचे व्यावहारिक उपयोग सांगा.

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (a) (i) What is the Psychology ? Explain the nature and definitions of Psychology. 5
मानसशास्त्र म्हणजे काय ? ते सांगून स्वरूप व व्याख्या स्पष्ट करा.
- (ii) Write short note on the case study. 5
वृत्तइतिहास पद्धतीवर टिपा लिहा.

- (b) Explain the research methods of Psychology in short.
मानसशास्त्राच्या संशोधन पद्धती थोडक्यात सांगा. 10
- (c) Explain the criteria of scientific hypothesis.
शास्त्रशुद्ध अभ्युपगम/सिद्धांत कल्पना मांडणीचे निकश सांगा. 10
- (d) Explain the criteria of scientific problem.
शास्त्रशुद्ध समस्या मांडणीचे निकश सांगा. 10
3. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा :
- (a) (i) Write short note on the behaviourism.
वर्तनवादावर टीप लिहा. 5
- (ii) Write the short note of humanistic approach.
मानवतावादी दृष्टिकोन यावर टीप लिहा. 5
- (b) Write the short note of laboratory experiment.
प्रयोगशालेय प्रयोग यावर टीप लिहा. 10
- (c) Explain the probability sampling methods.
संभाव्यता नमुनाचयन पद्धती स्पष्ट करा. 10
- (d) Write the short note of convenience sampling.
आकस्मिक/सोयीस्कर नमुनाचयन यावर टीप लिहा. 10

SECTION - B**विभाग - B**

4. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (a) Explain the objective factors of attention.
अवधानाची वस्तुनिष्ठ नियामके स्पष्ट करा. 15

	Marks गुण
9. Answer the following sub-questions : खालील उप-प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :	
(a) Explain the types of thinking process. विचारप्रक्रियेचे प्रकार स्पष्ट करा.	15
(b) Explain the Thurstone mental ability theory for IQ. थर्स्टनचा बुद्धिमत्ताविषयक मानसिक क्षमता सिद्धांत स्पष्ट करा.	10
(c) Explain the types of communication. संप्रेषणाचे प्रकार स्पष्ट करा.	15

- o O o -

www.mpscmaterial.com

	Marks
	गुण
(b) What is the classical conditioning ? Explain its experiment and traits. अभिजात अभिसंधान म्हणजे काय ? त्यावरील प्रयोग व वैशिष्टे स्पष्ट करा.	10
(c) Explain the types of long term memory. दिर्घकालीन स्मृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.	15
5. Answer the following sub-questions :	
खालील उपप्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :	
(a) What is the perception ? Explain the Gestalts principles. संवेदन म्हणजे काय ? संवेदनाची संघटक तत्त्वे (गेस्टॉल्टची) स्पष्ट करा.	15
(b) Explain the nature and types of learning. अध्ययनाचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.	10
(c) Explain the types of short term memory. अल्पकालीन स्मृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.	15

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :	
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा :	
(a) Write the importance of heredity in human development. मानवी विकासात अनुवंशाचे महत्त्व सांगा.	10
(b) What is the motivation explain the types of physical motivation. प्रेरणा म्हणजे काय ? प्रेरणांचे शारीरिक प्रकार सांगा.	15
(c) What is the personality ? Explain the measurement of methods of personality. व्यक्तिमत्त्व म्हणजे काय ? व्यक्तिमत्त्वाच्या मापनपद्धती स्पष्ट करा.	15

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात स्पष्ट करा :

- (a) (i) Explain the physical theory of aging. 5
वृद्धत्वाचा शारीरिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ii) Explain the biological theory of aging. 5
वृद्धत्वाचा जननीक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (b) Explain the James Lang and Canon Bard theory of motivation. 15
जेम्स लँग व कॅनन बार्ड यांचा प्रेरणाविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (c) Explain the Freuds Psychoanalytic theory of personality. 15
व्यक्तिमत्त्वविषयक डॉ. सिगमंड फ्राइड यांचा मनोविश्लेषणवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (a) What is the methods of problem solving ? 15
समस्या सोडविण्याच्या पद्धती कोणत्या ते स्पष्ट करा.
- (b) Explain the Benet theory of IQ. 10
बीनेचा बुद्धीगुणांक विषयीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (c) What is the communication ? Explain the stages/process of communication. 15
संप्रेषण म्हणजे काय ? संप्रेषण प्रक्रियेचे टप्पे/प्रक्रिया स्पष्ट करा.

P.T.O.